

Lisätiedot:

ympäristöpäällikkö Anna-Lena Granlund-Blomfelt, puh. 050-323 6269
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Gallträskin ruoppaushankkeeseen liittyvän viranomaistarkkailun loputtua vuonna 2014, järveä on tutkittu ja hoidettu yhdyskuntavaliokunnan ja sittemmin yhdyskuntavaliokunnan hyväksymän Gallträskin seuranta- ja hoito-ohjelman mukaisesti. Valiokunta on tammikuussa 2021 (§ 5) hyväksynyt ohjelman vuosille 2021-2026 (§ 5/21). Tarkkailu on vapaaehtoista ja vesistö tarkkailun ja kasvillisuusseurannan lisäksi seuranta- ja hoito-ohjelmassa on esitetty mm. koe- ja hoitokalastusta ja vesikasvillisuuden poistoa. Vesikasvillisuuden seuranta tehdään kolme vuoden välein ja edellinen seuranta tehtiin vuonna 2017.

Mitattujen kokonaisfosforin ja kokonaistypen pitoisuuksien mukaan Gallträsk sijoittuu pintavesien epävirallisen ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelussa erinomaiseen - hyvään ekologiseen luokkaan. Kesäaikaiset planktonin klorofylli-a:n pitoisuudet olivat luokassa hyvä. Järven happitilanne oli talvisaikaan heikentynyt, mutta avovesiaikana erinomainen. Verrattaessa näitä indikaattorituloksia 1990-luvun tuloksiin, voidaan todeta, että järven tila on niiltä ajoilta kohentunut merkittävästi.

Vesikasvillisuuden seuranta järvessä

Gallträskin kasvillisuuden säännöllinen seuranta on suoritettu vuodesta 2010 lähtien, mutta jo ennen toteutuneen ruoppaushankkeen suunnittelun aloittamista, kasvillisuutta on seurattu järvestä. Tutkimuslinjoja on kolme ja ne ovat olleet kaikissa kartoituksissa samoilla paikoilla vuodesta 2002 lähtien. Havainnot suoritettiin n. viiden metrin levyiseltä alalta jokaisella linjalla ja upos- ja pohjalehtisten kartoituksessa käytettiin haraa. Mikäli mahdollista, apuna käytettiin vesikiikaria.

Tulokset vuonna 2017 ja 2020

Vuoden 2017 vesikasvillisuusseurannan tulosten perusteella järven kasvillisuudessa on 1990-luvulta tapahtunut myönteisiä muutoksia. Kasvillisuuden runsaus oli alentunut erityisesti sillä linjalla, joka sijoittuu ruoppausalueelle. Linjoilta tavattiin tällöin yhteensä 36 eri kasvilajia, joista varsinaisia vesikasveja oli kymmenen. Linjoilta tavattiin vuonna 2020 yhteensä 32 eri kasvilajia, joista varsinaisia vesikasveja oli 16.

Vuoden 2020 seurannan merkittävimmät tulokset olivat järvelle kahden täysin uuden lajin löytyminen, eli vesirutto (*Elodea canadensis*) ja kiehkuraärvä (*Myriophyllum verticillatum*). Vesirutto on haitalliseksi vieraslajiksi luokitellun meso-eutrofisissa* vesissä viihtyvä uposablehtinen vesikasvi. Vesirutto on vahva kilpailija, ja voi muodostaa etenkin ravinteisissa järvissä laajoja kasvustoja. Tehokasta hävittämiskeinoa ei tunneta, ja koska laji leviää pääasiassa kasvinosista, ei sitä voi niitolla täysin hävittää. Laji on toistaiseksi suhteellisen niukkasvuinen Gallträskillä, mutta se voi vallata huomattavasti enemmän kasvutilaa järvellä tulevana vuosina. Vesirutto leviää herkästi vesistöistä

vesistöihin kasvinosien avulla, ja on luultavasti kulkeutunut Gallträskiin kalastusvälineiden tai kengänpohjien mukana.

Kiehkuraarviä lienee esiintynyt vähälukuisena Gallträskissä koko seuranta-ajan aikana, mutta ei ole kasvanut seurantalinjailla. Vuoden 2020 seurantatulosten mukaan laji on nyt muodostanut järvelle lähes yhtenäisen kasvuston, ja sitä kasvoi huomattavan runsaasti kaikilla linjoilla, myös ruopatulla aueella ja suurimmalla osalla tarkastelupisteistä. Lajin runsas esiintyminen voi johtua järven ravinteisuudesta, mutta runsautta selittää todennäköisesti ravinteisuutta enemmän niitosta ja juurakkojen poistosta johtuvat vesikasvien kasvuolosuhteiden muutokset kuten valon lisääntyminen. Myös järven vedenlaadun pitkäaikaistarkkailun tulokset tukevat jälkimmäistä.

Sekä vesirutto että kiehkuraarviä ovat mahdottomia poistaa vesistöstä niittämällä, lajit voivat jopa hyötyä siitä. Lajien poistamiseen käytetään yleisesti esim. ruoppausta ja raivausnuottausta.

Karvalehteä esiintyy niukasti järvessä. Seurannan mukaan isonäkinsammalen taantuminen on jatkunut järvessä. Tämä johtuu mm. siitä, että kiehkuraarviä kasvaa isonäkinsammalen tapaan peittävinä kasvustoina järvien pohjalla ja on vallannut isosammaleelta kasvipaikkoja.

Vuoden 2020 vesikasvillisuuden seurantaraportti löytyy **liitteenä**.

(*keski- ja runsasravinteisiä kasvupaikkoja vaativat lajit)

Keskeiset kysymykset vesikasvillisuuden tulevan hoidon suunnittelussa Gallträskillä

Raportissa on nostettu esille seuraavia keskeisiä kysymyksiä vesikasvillisuuden tulevan hoidon suunnittelussa;

- Kiehkuraarviän runsaalla esiintymisellä järvessä on lähinnä virkistyskäyttöisiä vaikutuksia. Haittaako runsas kiehkuraarviäkasvusto virkistyskäyttöä? Mikäli haittaa, voidaan tarkastella tarkemmin kasvin poistamisen vaihtoehtoja.
- Onko kelluslehtienkasvien, kuten ullpukan tilanne sellainen, että niittoa tulee jatkaa? Jos ei, voidaan harkita taukoa niittämiseen, jotta nähdään mihin suuntaan järven tila on menossa. Niittoa voidaan myös jatkaa, ja niiton rinnalle voidaan mahdollisesti ottaa kiehkuraarviän ja vesiruton poistamiseen soveltuvia menetelmiä, kuten raivausnuottausta.

Yhdyskuntavaliokunnan vuosille 2021-2025 hyväksymän Gallträkin seuranta- ja hoitosuunnitelman mukaan järven vesikasvillisuuden seuranta olisi tarkoitus suorittaa seuraavan kerran vuonna 2023. Löydettyjen vesirutto- ja kiehkuraarviäesiintymien takia ympäristötoimi kuitenkin katsoo, että ylimääräistä kasvillisuuden seuranta tulisi tehdä jo vuonna 2022. Niiden seurantatulosten pohjalta tulee tehdä arvio siitä, tuleeko vuosittaisesta vesikasvillisuuden niitosta pitää taukoa vai tuleeko sen rinnalle ottaa esim. raivausnuottausta.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Yhdyskuntavaliokuntakirjaa Gallträskin vuoden 2020 vesikasvillisuuden seurantaraportin tiedoksi ja suosittelee vesikasvillisuuden suorittamista myös vuonna 2022.

Jäsen Löfstedt-Söderholm ehdotti vpj Wahlstedtin, jäsen Helkkulan ja varajäsen Fellmanin kannattamana päätösehdotusta täydennettävän siten, että Kulttuuri ja vapaa-aikavaliokunta laatisi tarveselvityksen Gallträskin tulevaisuuden käyttötarkoituksista, jonka perusteella voidaan suunnitella mm. tulevia ruoppaustarpeita. Ehdotus sai valiokunnan yksimielisen kannatuksen.

Päätös:

Yhdyskuntavaliokunta kirjaa Gallträskin vuoden 2020 vesikasvillisuuden seurantaraportin tiedoksi ja suosittelee vesikasvillisuuden poiston suorittamista myös vuonna 2022. Lisäksi Yhdyskuntavaliokunta esittää, että Kulttuuri ja vapaa-aikavaliokunta laatisi tarveselvityksen Gallträskin tulevaisuuden käyttötarkoituksista, jonka perusteella voidaan suunnitella mm. tulevia ruoppaustarpeita.

Oheismateriaali:

Gallträskin vesikasvillisuusseurannan raportti

Jakelu:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta